

AZ IARF 25. KONGRESSZUSA

Az IARF alkotmányának 2. szakasza így határozza meg világszervezetünk célját: „Elősegíteni a nemzetek közötti kölcsönös megértést és együttműködést, a türelmet a kultúra valamennyi területén, a népek közti testvériség szellemében, különös tekintettel a vallásos életre, amelynek lényeges alapeleme a lelkiismereti szabadság.

Kapcsolatot teremteni, azt fenntartani és kiterjeszteni az összes földrészek szervezeteivel, amelyek nemzetközi megértésre, együttműködésre és türelemre, és eleven vallásos életre törekednek, különösen a történeti szabadelvű keresztény egyházakkal, a szervezett szabadelvű mozgalmakkal más vallásokban, a szervezett szabadelvű közösségekkel bárhol a világon, és egyénekkal, akik a Szövetség céljaival egyetértésben dolgoznak.“

Az IARF ezt a célt teológiai konferenciák, nemzetközi találkozók és kongresszusok szervezésével igyekszik megvalósítani. Alapítása évétől, 1900-tól eddig Európában 20, Észak-Amerikában 4 kongresszust tartott. A 25. kongresszus helye először a világszervezet történetében Ázsia volt, közelebből Japán fővárosa, Tokió. Az időpont: 1984. július 26—augusztus 2. Ennek a kongresszusnak azonban nemcsak ez adott különleges jelentőséget, hanem az a tény is, hogy ez volt a leghíresebb vallásközi képvisellel, tengerentúli részvétellel, s itt volt a legnagyobb mind a helyi gyülekezetek, mind az akadémiai közösség érdeklődése is.

A kongresszuson 667 kiküldött vett részt, 20 országból, mintegy 40 tagcsoport és vallási szervezet képviselőjében. Egyházunkat az alábbi küldöttség képviselte: dr. Kovács Lajos püspök, dr. Barabássy László főgondnok, dr. Erdő János főjegyző-teol. tanár és dr. Szabó Árpád teol. tanár.

Az IARF az 1981. évi hollandiai kongresszus óta folytatta a teológiai nyitottság és a társadalmi felelősség iránti elköteleződését. Ez az elkötelezés és a fent idézett Alkotmány szelleme jutott kifejezésre most is a kongresszus témájában: „Religious Path to Peace: Eastern Initiative and Western Response, — Vallásos út a békéhez: keleti kezdeményezés és nyugati válasz“.

„A háború bűn az élet szentsége ellen — írta Diether Gehrman főtitkár a kongresszusi program-füzet előszavában. A béke tehát erkölcsi és vallásos követelmény számunkra. Szemet hunyni e követelmény előtt, egyben a Kelet és Nyugat vallásos hagyományainak legfőbb üzenetéről való lemondást is jelenti. „Vallásos út a békéhez“ — a mi állásfoglalásunk az élet mellett, egymás kölcsönös elfogadása, a világ jobba tételének közös szolgálata mellett.

Az IARF emberek közössége az emberekért. Azért gyűltünk össze erre a kongresszusra, hogy megosszuk egymás gondolatait és érzéseit párbeszédben és imádságban. Amikor megerősítjük egymás tanításának és gyakorlatának egyedülálló voltát, egyben a különbségekben felismerjük közös emberségünket és közös hitünket Istenben, az egyetemes és alkotó szellemben, aki létünk forrása és irányítója.“

Július 23—25. napjain a résztvevők megismerkedhettek a japán vallási szervezetek tevékenységével. A program során három vallási központot látogattak meg: az Enryakuji buddhista kolostort, a Tsubaki shinto szentélyt és az Ittoen vallásos közösséget Kyoto mellett. A három nap alatt a küldötteknek alkalmuk volt betekinteni a sajátos japán vallási életbe és kultúrába, részt venni a vallásos gyakorlatokban és megismerni a hagyományos japán életstílust.

Július 26-án a kongresszus tagjai hat csoportban meglátogatták a rendező Rishso Kosei-kai és a Szabadelvű Vallásos Szövetség 6 gyülekezetét. Egyházunk küldöttségének tagjai a Toyoda Kyokai elnevezésű Rishso Kosei-kai egyházközség meglátogatásában vettek részt.

A kongresszus július 26-án délután kezdte meg munkálatait, de az ünnepélyes megnyitó július 27-én, délután volt. Az ünnepi megnyitó beszédet dr. Nikkyo Niwano, az IARF elnöke —, aki egyben a Rishso Kosei-kai elnöke is — tartotta. Ezután dr. Eugene Pickett, az amerikai Unitárius Univerzalista Egyház elnöke köszöntötte a kongresszus résztvevőit. Az állami hatóságok és japán vallási szervezetek üdvözlője után került sor a szokásos IARF főelőadásra, amelyet ez alkalommal dr. Michio Nagai egyetemi tanár tartott „Humankind and the Twentieth Century — Emberiség és a 20. század“ címen. Dr. Kovács Lajos püspök az alábbi válaszbeszédében az IARF közössége nevében tett hitet az emberiség békés jövőjének biztosítása mellett.

„Mint az IARF 23. elnöke, jelenleg a Vezető Tanács tagja és mint a Románia Szocialista Köztársaságban levő Unitárius Egyház képviselője, mindenekelőtt köszönetet szeretnék mondani a Rishso Kosei-kai buddhista szervezetnek, személyesen dr. Nikkyo Niwano elnöknek, Yukitaka Yamamotonak, a Tsubuki Shinto Nagy Szentély főpapjának, Toshio Miyake-nek, a Konkokyo egyháznak és főpapjának, valamint a Japán Liberális Vallásos Társulat 102. életévébe lépett elnökének, dr. Shinichiso Imao-kának kedves meghívásukért, hogy az IARF 25. és Ázsiában első kongresszusát Japán szép országában tartsa. Reméljük, hogy e kongresszus által, amelynek témája: „Vallásos út a békéhez; keleti kezdeményezés és nyugati válasz“, a mi Világszövetségünk sok érdeklődést és széleskörű népszerűséget fog nyerni e vendégszerető országban és az egész ázsiai kontinensen.

Az IARF a legrégebb globális dimenziójú felekezeti közötti vallásos szervezet. Kezdetben unitárius jellegű volt, de amint a címe — „Unitárius és más liberális vallásos gondolkodók és munkálkodók nemzetközi tanácsa“ — világosan mutatja, kezdetől fogva nyitva volt minden nem-keresztény vallásos csoport előtt is, amely szabadelvű, haladó szellemet képvisel. Ez a helyzet teljesen megváltozott, amikor az 1969-ben tartott kongresszus után japán vallásos közösségek az IARF teljes jogú tagjai lettek.

A Romániai Unitárius Egyház az IARF tag egyházai közül a legrégebb. Eredete visszanyúlik a 16. század második felére, mint a protestáns reformáció radikális ága. Alapítója Dávid Ferenc volt, akinek hatása alatt a történelemben leghalmozottabban mondotta ki az erdélyi fejedelemség Tordán tartott Országgyűlése a lelkiismereti szabadságot vallásos kérdésekben, egy olyan korszakban, amikor a kíméletlen üldözések idején Európa többi országaiban számos embernek vallásos meggyőződéséért meg kellett halnia.

Az Unitárius Egyház megalapítójának maradandó érdeme, hogy mindazt, ami igazi érték volt a 15. és 16. század két nagy szellemi és vallási mozgalmában, a humanizmusban és a reformációban, igyekezett egybekapcsolni, megpróbálva kibékíteni az értelemet az érzellemmel, a vallásos áhítatot a józan ésszel, a hitet a tudománnyal, erőteljesen kihangsúlyozva a türelmet azok iránt, akiknek más vallásos nézeteik vannak. Ezáltal meghatározta a haladást, a szüntelen reformáció és tiszta humanizmus útját a vallásos életben.

A Világszövetség összes tagegyházai, melyek minden időben a vallásos liberalizmus és a haladó türelmes szellemet képviselték történelmük folyamán, különböző tradíciójú és egymástól eltérő szemléletük ellenére mind a mai napig, gondolkodásukkal és cselekedeteikkel a lényeges dolgok értelmezésében nagyon közel állottak és állanak az Erdélyi Unitárius Egyház megalapítójának nézeteihez.

Világszövetségünk életében, amely 84 esztendővel ezelőtt létesült, a béke problémája mindig központi szerepet játszott. Különösen nagy jelentőségűvé vált a legutóbbi három kongresszuson, amikor az IARF teljes egyhangúsággal juttatta kifejezésre határozott álláspontját a vietnami háborúval kapcsolatban és három évvel ezelőtt, az egyre fenyegetőbbé váló nukleáris fegyverkezés kérdésében.

Még mindig hatása alatt állok annak a nagyszabású békekonferenciának, amely az összes romániai vallásfelekezetek részvételével 1984. június 21—23 napjain Bukarestben folyt le. Ezen a gyűlésen, amelyen 450 belöldi kiküldött és 45 határon kívüli jelentős európai egyházi személyiség vett részt, erőteljesen, teljes egyhangúsággal jutott kifejezésre a román kormánynak a leszerelést sürgető és a nukleáris fegyverkezés megszüntetését követelő állásfoglalása, a nagy békeharcos, Nicolae Ceaușescu államelnök öntudatos irányításával, aki szüntelenül hangsúlyozza a nemzetek közti ellentétek tárgyalás által, személyes találkozások útján való megoldását, annak tudatában, hogy a béke megvédése a mának és nem a holnapnak kötelező parancsa.

Szeretném kihangsúlyozni, hogy az Unitárius Egyház a Romániában élő összes többi vallásfelekezetekkel együtt teljes vallásszabadságot élvez. A román állam, a demokrácia és humanizmus szellemében, biztosítja a vallásszabadsággal együtt a lelkiismereti szabadságot is. Hazánk egész szociális élete a lelkiismeret iránti tisztelet elvén nyugszik. Ennek alapján az összes vallásfelekezeteknek az alkotmány szellemében joguk van ahhoz, hogy vallásos meggyőződésüket szabadon kinyilvánítsák.

Kongresszusunk kezdetén, a békéhez vezető utat követve, ezt mondhatjuk, hogy minden szabadelvű vallásos embernek, legyen keresztény, buddhista, mohamedán, konfuciánus, vagy bármely más hitet valló, állandó feladata ez kell hogy legyen:

1. Megingathatatlanul állani az élet láthatatlan szellemi értékeinek alapzatán: hit Istenben, jóság, társadalmi igazságosság, béke, jóakarát, türelem és szeretet.

2. Fő érdeklődésünkkel az ember, annak méltósága, felelőssége és szükségletei felé fordulni.

3. Szenvedélyesen kutatni több igazság és nagyobb világosság után.

4. Allandóan mélyíteni vallásos életünket, a lelkiismeret ihletésére támaszkodva és elfogadva a tudomány eredményeit, a haladás alapvető megvalósításait.

5. Minden erőnkkel előmozdítani a békét és megértést a különböző nemzetek és különböző életfelfogások között. Minden lehető megtenni a béke megtartásáért, tudva, hogy egy nukleáris háború esetében elveszíténénk összes szellemi értékeinket, amelyekre a történelem folyamán törekedtünk.

6. Megbecsülni és tiszteletben tartani minden ember hitfelfogását gyűlölet, türelmetlenség és előítélet nélkül; nemes, türelmes állásponton lenni azok felé, akikkel a lényeges vallási és társadalmi nézetekben nem értünk egyet, mindig szem előtt tartva, hogy mi mind egy Atyának vagyunk gyermekei és Pál apostol szemléletének alapján állva, hogy „a kegyelmi ajándékokban különbség van és különbség van a szolgálatokban is, de ugyanaz a Lélek“. A legfontosabb dolog a mi számunkra, tudni, hogy célunk közös vagy nagyon hasonló a lényeges dolgokban.

Meg vagyunk győződve arról, hogy szervezetünk szabadelvű, ökumenikus szelleme, a lelki újjászületés, béke, tiszta humanizmus és társadalmi haladás szolgálatában álló programjával, erősíteni és egyesíteni fog minket.“

A megnyitó ünnepélyt magas színvonalú művészi műsor zárta, amelyben a japán résztvevők mellett két amerikai egyházközségi kórus, a Berkeley-i és a Sepulveda is közreműködött.

A kongresszus munkálatait minden reggel istentisztelet vezette be, amelyet a különböző tagscsoportok képviselői tartottak. Este hasonlóképpen istentisztelettel zárult a napi munka.

A kongresszus témája két formában került feldolgozásra: plenáris előadásokban és négy munkacsoport keretében.

A plenáris üléseken elhangzott előadások közül dr. M. Nagai már említett előadása mellett kiemeljük a következőket: dr. William Schultz az amerikai Unitárius Univerzalista Egyház alelnöke: „The Heritage and Calling of IARF — Az IARF öröksége és hivatása“, dr. H. Nakamura professzor: „Mutual Understanding of the Essence of Religion and Cooperation in the Future — A vallás lényegének kölcsönös megértése és együttműködése a jövőben“, valamint a reggeli istentisztelet után tartott „Interfaith Message — Vallásközi üzenet“ — címen elhangzottakat. Az előadók közül megemlítjük K. Tanaka római katolikus püspököt, W. Ariarajah püspököt, az Egyházak Világtanácsa megfigyelőjét, dr. Dana McGreeley lelkészt, az IARF volt elnökét.

A négy munkacsoport két szempontból tárgyalta a békével kapcsolatos kérdéseket: a belső-lelki béke (1. és 2. munkacsoport) és a külső-anyagi jólét békéje (3. és 4. munkacsoport).

1. számú munkacsoport témája: Religious Ideas and Principles — the Path to Salvation/Fulfilment — Vallásos eszmék és alapelvek. Út az üdvözüléshez/beteljesüléshez. A téma tárgyalása során a következő kérdésekre kereste a választ: mi az ember életfeltétele? Miben bízhatik és mit remélhet az ember? Előadók voltak: prof. K. Tamaki (Japán), prof. K. Ueda (Japán), W. Ariarajah (Genf), dr. M. Singh (India), Rabbi M.

Schudrich (Japán—USA) és dr. Erdő János, aki „Alienation and Salvation — Elidegenülés és üdvözülés“ címen tartott előadást.

2. számú munkacsoport témája: Religious Discipline and Practice—Development of Spirituality — Vallásos tanítás és gyakorlat. A lelkeség fejlesztése. A téma kapcsán az alábbi kérdések merültek fel: Alapvető hitelvek és gyakorlatok a vallásban — melyik hit vagy gyakorlat teszi vallásossá az embert? Vallásos önfegyelem/gyakorlat a lelkeség fejlesztésére. A mindennapi élet gyakorlata. Előadók voltak: prof. M. Takenaka (Japán), prof. P. Gerlitz (NSZK), prof. G. Williams (USA), Y. Yamamoto, M. Murata, T. Miyake (Japán), prof. D. Hunter (USA), dr. M. Singh (India), M. Dumlau püspök (Fülöp-szigetek), dr. G. McKeeman (USA) és dr. Szabó Árpád. Előadásának címe „The Principles of the Unitarian Faith — Az unitárius hit alapelvei“ volt.

3. számú munkacsoport témája: Social Witness and Religious Action — Religious Contribution to Peace — Társadalmi tanúbizonyság és vallásos akció. Vallásos hozzájárulás a békéhez. A témához kapcsolódó kérdések voltak: hogyan tudja a világ legyőzni a háború fenyegetését, az éhséget és a szegénységet, az elnyomás és a különböző megkülönböztetéseket? Előadók voltak: prof. K. Mushakoji (Japán), dr. A. Deale (USA), J. Atkinson (USA), G. Cox (Anglia), prof. T. Kawada (Japán), prof. S. Chakraborty (India), prof. K. Karlekar (India), prof. Y. Sanara (Japán), prof. A. Werner (Svájc), B. Shelton (USA) és Y. Ishikawa (Japán). Dr. Kovács Lajos és dr. Barabássy László e munkacsoport munkálatain vett részt.

4. számú munkacsoport témája: Religion and Modern Society. Challenge of Current Problems — Vallás és modern társadalom. Az aktuális kérdések kihívása. Választ kerestek a következő kérdésekre: erőszak: fiatalosság okozta erőszak, katonai erőszak, az erőszak-nélküliség filozófiája. Modernizálás: családszerkezet, munkanélküliség, elidegenedés és vallásos hit. Békére és igazságra való nevelés: megfelelő életstílusra, társadalmi felelősségre és mások iránti szánalomra való nevelés. Előadók voltak: M. Murase (Japán), dr. A. Wesley (USA), dr. G. Beach (USA), prof. N. Nakagaki (Japán), H. Roy (India), dr. P. Johnson (USA), prof. T. Sakamoto (Japán), S. Crosskey (Anglia) és dr. N. Olson (USA“.

A munkacsoportok végső megállapításait a kongresszus plenáris ülésen tárgyalta meg és összegezte a kongresszusi nyilatkozatban.

Az IARF június 30. és 31. napjain tartotta meg közgyűlését. A közgyűlés meghallgatta és elfogadta a titkárság három évi tevékenységéről szóló jelentést, az IARF pénzügyi helyzetéről készített jelentést, valamint az IARF new-yorki és genfi ENSZ képviselőinek a jelentéseit. Ezután a közgyűlés megtárgyalta és jóváhagyta az IARF Alkotmányának néhány kisebb módosítását. A választások rendjén megválasztotta az 1984—1987 időszakra a vezető tisztségviselőket és a Tanács tagjait. Elnök: Roy Smith (Anglia), alelnök: dr. Eugene Pickett (USA), pénztáros: Yuki-taka Yamamoto (Japán). Az IARF tanácsának tagjai: Margreet van Deursen (Hollandia), dr. Ferencz József (Magyarország), dr. André Gounelle (Franciaország), Natalie Gulbrandsen (USA), dr. Dusan Kafka (Csehszlovákia), dr. Kovács Lajos (Románia), Jane Lauriat (USA), Sheila McMillan

(Észak-Írország), dr. Toshio Miyake (Japán), dr. Nikkyo Niwano (Japán), dr. Andreas Rössler (NSZK) és Punyabrata Roy Choundhury (India).

A közgyűlés a következő elvi jelentőségű határozatokat fogadta el:

— Felhívja a tagcsoportokat, hogy az ENSZ közgyűlése által elhatározott 1986. évet, mint a béke nemzetközi évét ünnepeljék meg, működjenek közre, hogy az ENSZ a béke megtartásának hatékony eszköze legyen.

— A tagcsoportok szoros együttműködésben országaik kormányaival küzdjenek a leszerelésért, elsősorban a nukleáris leszerelésért.

— Állást foglal az ENSZ Alapokmányában is lefektetett lelkiismereti és vallásszabadság tiszteletben tartása mellett, mint amely az ember egyik alapvető joga.

— Állást foglal mindenfajta faji és nemi megkülönböztetés ellen.

— Felhívja a tagcsoportokat, hogy tegyenek meg mindent a család szerepének erősítése érdekében.

Végül a közgyűlés elhatározta, hogy az IARF következő 26. kongresszusát 1987-ben az Egyesült Államokban (California) tartja meg.

Július 29-én, vasárnap a Risho Kosei-kai székházában tartották meg a kongresszus ünnepi istentiszteletét, amelyen dr. Nikkyo Niwano elnök tartott alkalmi beszédet. Kiemelkedő mozzanat volt az ún. virág szertartás (flower communion) dr. Dusan Kafka vezetésével, amelyben valamennyi tagcsoport képviselője részt vett. Végül különböző zene- és énekszámok mélyítették el az istentiszteletet, amelyen közel hétezeren vettek részt az impozáns helyiségben. •

Aznap délután a kongresszus tagjai kisebb csoportokban 125 japán családot látogattak meg és ismerkedtek a hagyományos japán családi élettel. Ez a családlátogatás nagy élményt jelentett mind a kongresszusi tagoknak, mind a vendégfogadó japán családoknak. A vasárnapi ünnepi program este „japán fesztivállal“ zárult, amelyen felvonultak a különböző vidékek festői viseletei s a résztvevők gyönyörködhetek a japán zenében és táncban

Július 30-án, hétfőn az IARF tagcsoportjai egy-egy képviselőjéből álló küldöttség béketüntétést tartott Tokió központjában. Erről a tüntetésről a japán lapok is megemlékeztek. Egyébként a kongresszus alatt a sajtó minden nap beszámolt a munkálatokról és ismertette az IARF tevékenységét. és pozitíven értékelte azt.

Egyházunk küldöttsége aznap tisztelgő látogatást tett országunk tokiói nagykövetségén. Radu Bogdan nagykövet fogadta a küldöttséget, és szívélyes, baráti légkörben elbeszélgetett az IARF szervezetről, a kongresszus munkálatairól és egyházunk életéről.

A kongresszus gazdag és sok tekintetben zsúfolt programjából kiemeljük azokat, amelyek a japán élettel ismertettek meg, mint a rajz- és írásművészet, kézimunka, s a híres Ikebana (virágrendezés), amelyekből szíves házigazdáink nagyszerű ízelítőt adtak.

Minden este a napi program egyik utolsó pontjaként vetítettképes előadás volt az IARF tevékenységéről, továbbá az európai, amerikai, indiai és japán tagcsoportok életéről.

A már hagyományossá vált Albert Schweitzer-emlékérmét ez alkalommal a közgyűlés T. Quimada fülöpszigeti lelkésznek ítélte oda, a béke és társadalmi haladás érdekében kifejtett áldozatos munkájáért. Ugyancsak hagyománnyá vált a kiváló vezető-emlékérem átadása is, amelyet Hollandiában, 1981-ben a 100. életévét betöltött dr. S. Imaoka kapott. Most az emlékéremmel dr. Dana McGreeley-t tüntették ki, aki hosszú ideig volt az amerikai Unitárius Univerzalista Egyház elnöke és az IARF elnöke is, s aki kimagasló érdemeket szerzett a világvallások közeledésének munkálásában és a béke megvédése érdekében kifejtett tevékenységében.

A kongresszus ünnepélyes bezárására augusztus 1-én, szerdán került sor, amikor dr. Nikkyo Niwano, az IARF lelépő elnöke és Roy Smith, a megválasztott elnök tartottak a kongresszus munkálatait kiértékelő és az IARF jövő feladataira kitekintő beszédeket. Az ünnepélyt szintén művészi műsor tette teljessé.

A kongresszust követően a küldöttek egyrésze Japánt megismerő kirándulásokra indult. E program egyik legfontosabb állomása Hiroshima volt, ahol az IARF nevében megkoszorúzták az atombomba áldozatainak emlékművét és még egyszer hitet tettek a béke szent ügye iránti elkötelezés mellett. Küldöttségünk tagjai augusztus 2. és 3. napjain Tokió nevezetességeivel ismerkedtek meg.

Világszövetségünk 25. Kongresszusa és más rendezvényei újból bizonyosságát adták, hogy ez a pluralisztikus jellegű szervezet meg tudja találni azt a közös lelkületet, amely felülemelkedik a különbözőségeken és egy közös cél érdekében egyesíti vallásos hagyományainkat, hitelveinket és gyakorlatunkat, amelyet ez alkalommal a békéhez vezető vallásos útnak nevezett meg. A kongresszus munkálatai során kiderült, hogy nemcsak keleti kezdeményezés és nyugati válasz lehetséges, hanem egyformán kezdeményezünk és válaszolunk egymás és a világ kihívására, korunk égető kérdéseinek a megoldásában. A kezdeményezés többbretű lehet, amint válasz is sokféle van, a kongresszus azonban csak azt a választ kereste, amelyet a vallásos ember adhat, és amelyet adni kell Isten és ember iránti elkötelezésében

GELLÉRD IMRE

A HIT

Róm 1,17

„Az igaz ember pedig hitből él“. Két helyen is megtalálhatjuk Bibliánkban a felolvasott verset: Habakuk prófétánál (2,4) és a Római levélben. A két írás között óriási az időköz, sok század választja el egymástól. Habakuk egyszerű ember, Pál apostol tanult teológus, mégis mindketten ugyanazt vallják, tapasztalatuk azonos: hitből élünk. Megállapításuk ma is érvényes és mindörökre az is marad.

Hogy jobban megérthessük, határozzuk meg előbb a hitet. A hit „a nem látható dolgok valósága“ (Zsid 11,1), a megismerés egyik formája. Kétféle megismerés van: érzekeink általi és érzekeink fölötti. Nézem a templomot, hallom a harangszót, megfogom a felebarátom kezét... Isten azért teremtette érzékszerveinket, hogy megismerjük a világot s benne az embert, hogy megismerhessük mindazt, ami van, létezik. Mi történik azonban azokkal a dolgokkal, amelyek nem láthatók, érzékelhetők? Ezeket soha nem ismerhetjük meg? Nem győződhetünk meg létezésükről?

E kérdésekre már részben válaszoltunk: de igen! Ezek a dolgok is megismerhetők. Hitünk által. Az érzekei megismerés közvetett. Amikor a templomot látjuk, a szemünk „közvetít“ köztünk és a templom között. A hit általi megismerés közvetlen. Ha vakon születünk volna, honnan tudnánk, hogy van templom? Valaki mondaná s mi elhinnők.

Sok minden van, amit sohasem láthatunk s mégis létező. Sohasem láttuk még vérsejtjeinket, s mégis hisszük létezésüket. Sohasem láttuk agyvelőnket s benne a különböző idegközpontokat. Azt mondják, olyan, mint egy vezérlő mű, irányító központ: különböző csatornákon, idegszálakon áramlik az észlelés, az inger és az agy utasít, hogy mit tegyünk. Hiszük. Sohasem láttuk az elektromos áramot. Mibenlétét sem értjük teljesen, de van. Nem láttuk a mágneses teret, a rádióhullámokat, a kozmikus sugárzást. A világon sokkal több a láthatatlan mint a látható. Ezek megismerése mind hitünk által történik. A hit nélkül nagyon leszükülne ismereteink köre, sokkal szegényebbek lennénk. Hitből élünk!

A hit nemcsak a megismerésre vonatkozik, van egy másik értelme is. A hit „a reménylett dolgok valósága“ is. Valaki hosszú útra indul. Nem tudja, de hiszi, hogy visszatér. Valaki munkához fog. Nem tudja, de hiszi, hogy el is végzi. Házaságot kötünk, vetünk, mert hisszük, hogy boldogok leszünk, aratni fogunk. A beteg hiszi, hogy a műtét sikeres lesz és meggyógyul. Mi is lenne az emberrel, ha nem hinné mindezeket? Milyen szerencsétlenek volnánk, ha úgy indulnánk útra, hogy nem hinnénk a visszatérésben, ha úgy fognánk munkához, hogy nem hinnénk az elvégzésében. Milyen jó, hogy létezik hit és mennyire igaz, hogy mi abból élünk.